

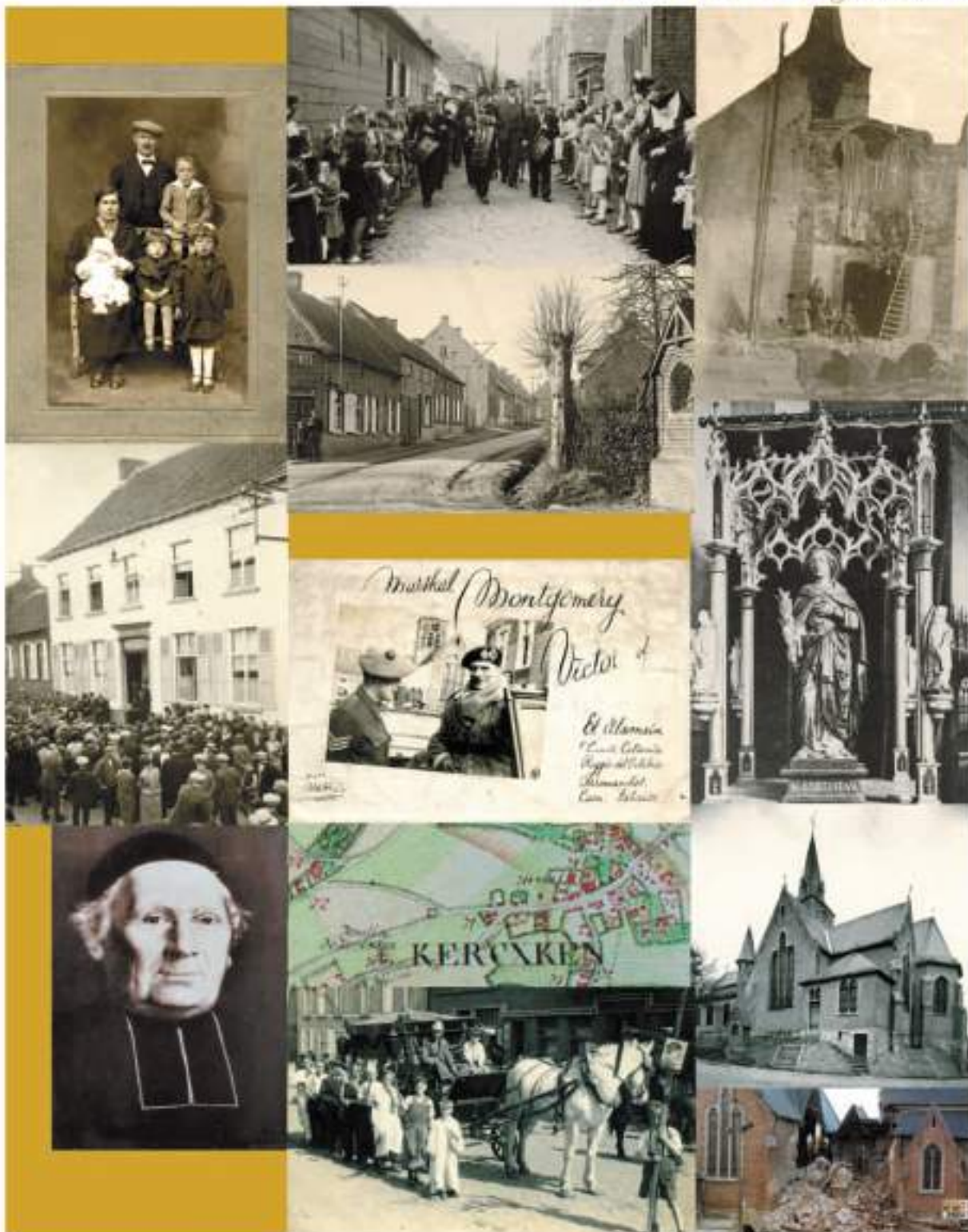
Nummer 4 - jaargang 36 - 2016 - okt., nov., december
Afgiftekantoor: Achterstraat 1, 9450 Haaltert

België - Belgique
PB
9450 Haaltert
3/5008
P 005370

Redactie: Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Verantwoordelijke uitgever: Willy De Loose

HEEMKUNDIGE KRING

Haaltert & deelgemeenten

Werkgebied: Denderhoutem, Haaltert, Helderger,
Kerksken, Terjoden

Heemkundige Kring Haaltert
3-maandelijks ledenblad
36e jaargang 2016 - nr. 4

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
053/83.08.81

Medewerkers:

Denderhoutem:

Luc Pots
Hans Sonck
Raf Hendrickx

Haaltert:

Wim Allaer
Jan Paul De Graeve
Marc De Moyer
Rik De Schepper
John Scheerlinck
Marc Stalpaert
Christophe Provost
Staf Versavel

Helderger:

Roger De Troyer
William Minnaert
Tony De Rijck - taalcorrector

Kerksken:

Joris De Kegel

Documentatiecentrum:

Warandegebouw
Sint-Goriksplein 17 - 9450 Haaltert.
Elke donderdag en eerste zondag
van de maand van 10 tot 12 u. ,
uitgezonderd juli en augustus.

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Lidmaatschap: € 12
Steunend lid: € 18 - Erelid: € 25
Rek.nr. BE40 4395 0830 6163
Heemkundige Kring Haaltert
Email: info@hkhaaltert.be
Website: www.hkhaaltert.be

Heemkundige Kring Haaltert

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten.
Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermelding.

HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen'.

Met de steun van de provincie Oost-Vlaanderen

Redactioneel

Het turbulente jaar 2016 loopt ten einde en hopelijk wordt 2017 wat rooskleuriger.

Mogen wij onze wensen laten verwoorden door Nera Redant en hoopvol uitzien naar een 'vrediger' jaar!

Dit is ook het laatste nummer van de 36e jaargang. Wij hebben u 112 bladzijden wetenswaardigheden gegeven over het reilen en zeilen in onze deelgemeenten. Hopelijk waren er bepaalde bijdragen die uw interesse opwekten.

Wij gaan in deze optiek verder en hopen u het volgende jaar eveneens te kunnen boeien met gebeurtenissen en feiten over het leven van onze voorouders.

Wij zijn u oprecht dankbaar voor de blijvende interesse voor onze vereniging en hopen op de hernieuwing van uw lidmaatschap voor het komende jaar. Kan dit eerstdaags gebeuren met bijgevoegd stortingsbulletin?

Waarvoor dank!

Nieuwjaarswens 2017

*Weldra het nieuwe jaar
met veel vuurwerk vreugde en feestgedruis.
Neem het aan met beide handen
voorzichtig schroomvol en zacht.
Koester het dag na dag
nooit keert het weerom.
Geef het voedsel warmte licht
liefde een werkwoord.
Oogst wat je zaaide
pluk de vruchten.
Verwen je dierbaren ver of dichtbij
deel wat nodig overbodig is
en
hoe onmogelijk het ook lijkt
wees gelukkig.*

De HK-medewerkers

Sint-Amanduskerk Denderhoutem

Restauratiedossier fase 1

Dit jaar eindigen zonder stil te staan bij de (gedeelte)lijke) renovatie van onze parochiekerk kan echt niet. Bovendien willen wij u de prachtige beelden die ATOMTV schoot bij de afsluiting van de eerste fase van het restauratiedossier niet onthouden!

Het Atomse duo Tom Sorgeloos en Jan de Munter filmde op een spectaculaire manier de plaatsing van de gerestaureerde kerkhaan op het torenkruis. Onze parochiekerk kwam reeds verschillende keren aan bod in deze rubriek. Ook de uitbreiding van de kerk in 1901 en de daar aan verbonden confrontatie tussen pastoor Willem Van de Putte - voorstander van de aartsconservatieve Katholieke Partij en Aloïs De Backer, lokaal boegbeeld en medestichter van de Vlaams Christene Volkspartij (beter bekend als de partij van "Paster Donsj"-Adolf Daens).

De toren, kruisbeek en het zijkoor van onze parochiekerk Sint-Amandus zijn sedert 28.12.1936 beschermd als monument en het geheel wordt als object bouwkundig erfgoed beschermd sedert 5.10.2009.

Bij zijn aanstelling tot pastoor in Denderhoutem eind januari 1963 (na het schielijk overlijden van pastoor E.H. Peerenboom) vond E.H. Richard Schockaert een parochiekerk in een erbarmelijke toestand. Quasi onmiddellijk begon hij met het opstellen en het indienen van een dossier om de kerk grondig te laten restaureren. De subsidies bleken ontoereikend. Legendarisch zijn de Vlaamse Kermissen waar "de meesjken van Atom" diep in de zak tasten om de restauratie te helpen financieren die exact 5 jaar en 6 dagen duurde tot 8.9.1977.

In 2013 heeft het agentschap Onroerend Erfgoed 106 aanvraagdossiers voor restauratiepremies, ingediend door openbare besturen ontvankelijk verklaard. Die van de Kerkfabriek St. Amandus hoorde erbij.

De aanbesteding van de overheidsopdracht met name "Algemene herstellingswerken aan de parochiale Sint-Amanduskerk te Denderhoutem (Haaltert) Fase 1: daken, goten en gevels (plaatselijk)" gebeurde op 31.3.2014. Het lastenboek werd opgemaakt door het Gentse architectenbureau Bressers, bvba.

Op 09.12.2014 bekrachtigde Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, de tijdens de vorige regeerperiode reeds toegekende restauratiepremie van € 191.903,40.

Als lid van de kerkfabriek werd Guido Raes aangeduid om regelmatig de tweewekelijkse werkvergaderingen op donderdagnamiddag te volgen.

Het duurde tot oktober 2015 vooraleer de werken effectief konden worden aangevat door de renovatiefirma Seynaeve uit Hooglede-Gits.

De torenspits werd volledig in stelling gezet zodat alle vlakken goed inspecteerbaar waren en de arbeiders veilig konden werken. De traptoren en overloop werden integraal vernieuwd. De dakbekleding

werd vernieuwd met natuurleien van hetzelfde formaat en dezelfde vorm en legwijze als de bestaande.

De torenromp werd hersteld waar nodig. Het bestaande schalieberd dat vermolmd of aangetast was werd weggenomen en vervangen in rood dennehout. Alle nokpannen werden nagezien en de ontbrekende of beschadigde werden vervangen door nieuwe van hetzelfde type.

Verweerde, beschadigde of ontbrekende delen van de dakspanten werden vervangen in eikenhout van de 1ste kwaliteit dat preventief werd behandeld tegen zwammen en dergelijke.

De pen-gatverbindingen gebeurden met lange eikenhouten pennen identiek aan de bestaande. Waar mogelijk werd het eikenhouten kaphout polymeer-chemisch hersteld met een 3 componenten epoxyformulatie en al het timmerhout werd preventief-curatief behandeld.

De galmberden werden grondig onderzocht en alle vermolmd, gebroken of ontbrekende onderdelen werden vervangen.

De aansluiting tussen metselwerk en dakbedekking werd waterdicht verzekerd bij middel van loden slabben waarover loketten werden aangebracht die 2cm diep in de voeg van het metselwerk werden ingewerkt. Kruis en bekroningen werden waterdicht met loden rokken afgewerkt.

Voor de ventilatie van de daken werden 14 monnikskappen (uilegaten) voorzien.

De galmgaten en uitspringende lijsten werden beveiligd tegen duiven.

De torenoot die volledig groen van mosaanslag stond werd volledig gereinigd, sterk verweerde natuurstenen werden weggenomen, gereinigd en herkapt en vakkundig teruggeplaatst of door nieuwe vervangen en hervoeegd.

Dekstenen die verweerd of gebarsten waren werden vernieuwd en verankerd met inox pinnen.

Het koper van de dakgoten en dakluiken werd vervangen evenals de afvoerbuizen en de ontvangers.

Alle grofijzers voor verankeringen van smeedijzeren elementen werden grondig ontroest en behandeld met roest-omvormer. Voorts werd de bliksemafleider t.h.v. toren en kerkdaken vernieuwd.

De werken werden bekroond met de plaatsing van de gerestaureerde kerkhaan in bladgoud op het torenkruis op 20 juli 2016. Het draaisysteem op kogellagers werd vervangen door een systeem waarbij de haan gemonteerd werd op een inox-spil met afgerond uiteinde en vlot draaiend op een passende inox-kogel.

Luc POTS

Waarom niet een lidmaatschap van de Heemkundige Kring aanbieden aan een familielid, aan een vriend of aan een uitgeweken Haaltenaar? Een gewaardeerd kerstgeschenk!

Lidmaatschap € 12
Steunend lid € 18 en Erelid € 25

Twée kosterdynastieën in Denderhoutem

De kosteren zijn altijd heel nauw betrokken geweest bij het kerkelijk en parochiaal leven in Atom. Deze bediening is heel oud: in 251 vernemen wij uit Rome dat er daar gewijde 'ostiarri' (van 'ostium' = deur, dus portiers) waren. Ze behoorden tot de clerici met zogeheten lagere wijdingen. Zij moesten de ruimte beschermen waar liturgie werd gevierd, als ook de daarin bijeengekomen christelijke gemeenschap (denk aan de tijd van de vervolgingen!). De wijding tot 'ostiarus' werd tot de liturgiereform na het Tweede Vaticaans Concilie toegediend als doorgangswijding naar de wijding tot priester (presbyter). De bediening van de koster was echter reeds lang overgegaan op 'leken'.

We wijzen er hier slechts op dat de aanduiding '*koster*' afkomstig is van het Latijnse woord '*custos*', dat kan worden weergegeven met woorden als: '*bewaker*', '*behoeder*', '*zorg dragend voor*'.

In vroegere eeuwen behoorden zij dus tot de lagere "clerus", vermits zij een bijzondere wijding ontvingen en de kruinschering kregen (de zg. tonsuur). De bisschop overhandigde bij die gelegenheid de nodige "bewijsbrieven". Pas dan kon de koster werkelijk in dienst treden. Deze consecratie bezorgde hem het recht het superplie te dragen, een wit linnen koorhemd dat tot aan de knieën reikte en wijde mouwen.

Soms greep deze gebeurtenis ook in het privéleven van de kosteren in, zoals wanneer de koster zijn echtgenote kwam te verliezen door overlijden. Wilde de koster-weduwenaar een nieuw huwelijk aangaan, dan moest hij daarvoor dispensatie bekomen. De kosteren werden lange tijd door de dorpsheeren aangesteld. In het midden van de XVIIe eeuw deed de Geraardsbergse abdij de benoeringen in haar rechtsgebied. De kosteren hadden veel verplichtingen na te komen. Ze moesten:

1. de eed van gehoorzaamheid zweren;
2. het superplie dragen tijdens hun ambtelijke taken;
3. bij verblijf buiten de parochie voor een geschikte plaatsvervanger zorgen;
4. bij een "berechting" - de bediening van stervenden - de priester vergezellen met licht en bellen, getooid met superplie. Dit lofwaardig christe-

lijk gebruik bestond nog tot W.O. II. Het was niet meer de koster die de priester vergezelde, maar een misdienaar. De bel haalde de mensen uit hun huizen. Zij knielden langs de weg tot alles in de verte stilviel. 's Avonds werd dan in familiekring voor de wel of niet bekende "bediende/berechte" gebeden;

5. in de week de mis dienen;
6. de vespers zingen op zon- en feestdagen;
7. de kerkgewaden ordelijk gereed hangen en wegbergen;
8. de kerk en vooral het koor proper houden;
9. begravenissen, doopselplechtigheden, enz. helpen opluisteren;
10. driemaal het angelus kleppen, en voor de missen luiden op zon- en feestdagen;
11. de kerk openen en sluiten;
12. op talrijke plaatsen de jeugd onderrichten; Zo moesten zij te Denderhoutem de taak van onderwijzer volbrengen; op sommige kleine dorpen moesten zij zelfs de doden een graf bezorgen;
13. de kerkregisters bij houden.

Voor hun levensonderhoud kregen de kosteren als vast inkomen een deel van de tienden. Omdat dit vaak ontoereikend waren moesten de parochianen offergiften aan de kosteren geven. Dikwijls werden zij bedacht met giften in natura. Lange tijd werden zij door de pastoor aan de bisschop voorgesteld tot benoeming. De prelaat weigerde of aanvaardde de koster. De deken installeerde de kosteren. Later werden zij aan het toezicht van de kerkmeesters onderworpen.

Natuurlijk moest de koster het kerkgebouw kennen, alsook de liturgische boeken en het directorium (een klein richtlijnenboekje voor met name de eucharistieviering en het getijdengebed in het liturgisch jaar dat elk jaar opnieuw wordt uitgegeven.) Ook diende hij op de hoogte te zijn van de liturgische voorwerpen en benodigdheden, van de liturgische kleding, doeken en kleuren, en van de beelden, schilderijen en iconen. Wat betreft de liturgische vieringen diende hij kennis en inzicht te bezitten omtrent liturgische houdingen en gebaren, maar vooral omtrent het liturgisch jaar.

In chronologische volgorde volgt nu de reeks bekende Denderhoutemse koster:

1. Vermoedelijk is **Joannes Pintenake** hier koster geweest omstreeks 1366. Deze betaalt pacht aan de abdij van Geraardsbergen. In het renteboek van dat jaar staat hij aldus vermeld: "...Joannes, clericus, filius Walteri Pintenake, 2st. 112 cap ..."
2. Met zekerheid is wel gekend: **Walrandus De Borre**. Hij is ook "clericus". Zijn aanstelling dateert van 11 november 1483. De Geraardsbergse abt, Rassa, stelt hem aan. Deze Rassa doet de benoeming krachtens het patroonaatsrecht dat hij over de parochie van Denderhoutem uitoefende.
3. In 1592 was er geen koster op de parochie tot **Jacobus Van Hyfte** aangesteld werd in 1595. Het dekanaal verslag toont ons aan dat hij leek was en gehuwd. Hij verrichtte goede diensten op de parochie en onderwees de jeugd.

Na hem begint de eerste kosterdynamie met **Petrus Van der Haeghen**.

Kostersfamilie Van der Haegen

Wij vinden de naam van de familie Van der Haegen voor het eerst terug in het "Landboek van Denderhoutem." Dit in goede staat gebleven document (1) bevat een schat aan gegevens van diverse aard. Elk perceel, grond, akker, bos, weiland, vijver of wat dan ook van het dorp Denderhoutem staat er duidelijk in gedefinieerd. Al deze niet-ge Nummerde partijen worden bepaald naar hun ligging (jammer genoeg zonder kaart), naar de gebruiker, eigenaar, aangelanden, oppervlakte (in roeden), maar ook enkele malen in DW. (2)

Het voorhanden zijnde boek dateert van 1699. Toch is dit niet het oudste. De Aalstenaar Gillis Hoelman had er al een samengesteld in 1650. Dit schijnt verloren gegaan te zijn. Zoals we in het voorwoord van het nog bestaande lezen, werd dit met de nodige aanpassingen overgenomen. De maker heeft zich echter slechts helemaal op het einde kenbaar gemaakt. Op pag. 341 r° vindt men: "De volghende is den gone die desen bouck heeft gemackt..." Dat is dan Paschier Meganck. Uit alles blijkt duidelijk dat hij dit dorp haarfijn kende, alhoewel hij vermoedelijk in Haaltert woonde. (3)

Zo'n document was echt onmisbaar: het was de verantwoorde bron voor de juiste heffing van belastingen,

gen, voor leveringskwesties, voor leenverhef, schoofrecht, wettelijke passeringen (1) e.d.m. .. Dat boek was trouwens voorhanden in alle dorpen in de XVIIde eeuw.

Om praktische redenen werd de "prochie" ingedeeld in zg. kadastergebieden die grotendeels samenvallen met wijken of gehuchten.

Het centrum was uiteraard de "Plaets" wat de Atommenars nu nog altijd steevast "de Plesj" noemen en onmiddellijk errond "omtrent de Plaetse".

Uit de onderstaande oplijsting blijkt dat de *weduwe Niclaes Van der Haeg(h)-en* / geboren *Judoca Vyverman* (haar man overleed 9 februari 1645) - niet alleen 2512 R (= 8ha 16a 40 ca) in eigendom had, verspreid over gans de gemeente, maar daar bovenop nog eens 4.138 R pachtte (132ha 44a 85 ca) of niet minder dan 6.650 Roeden ofte 21 ha 61 a 25 ca in gebruik had! Bovendien worden in het Landboek niet één maar wel twee aan elkaar grenzende "behuysde stede(s)" genoemd.

VAN DER HAEG(H)EN NICLAES, de wwe. - In EIGEN BEZIT en in PACHT

EIGENDOM

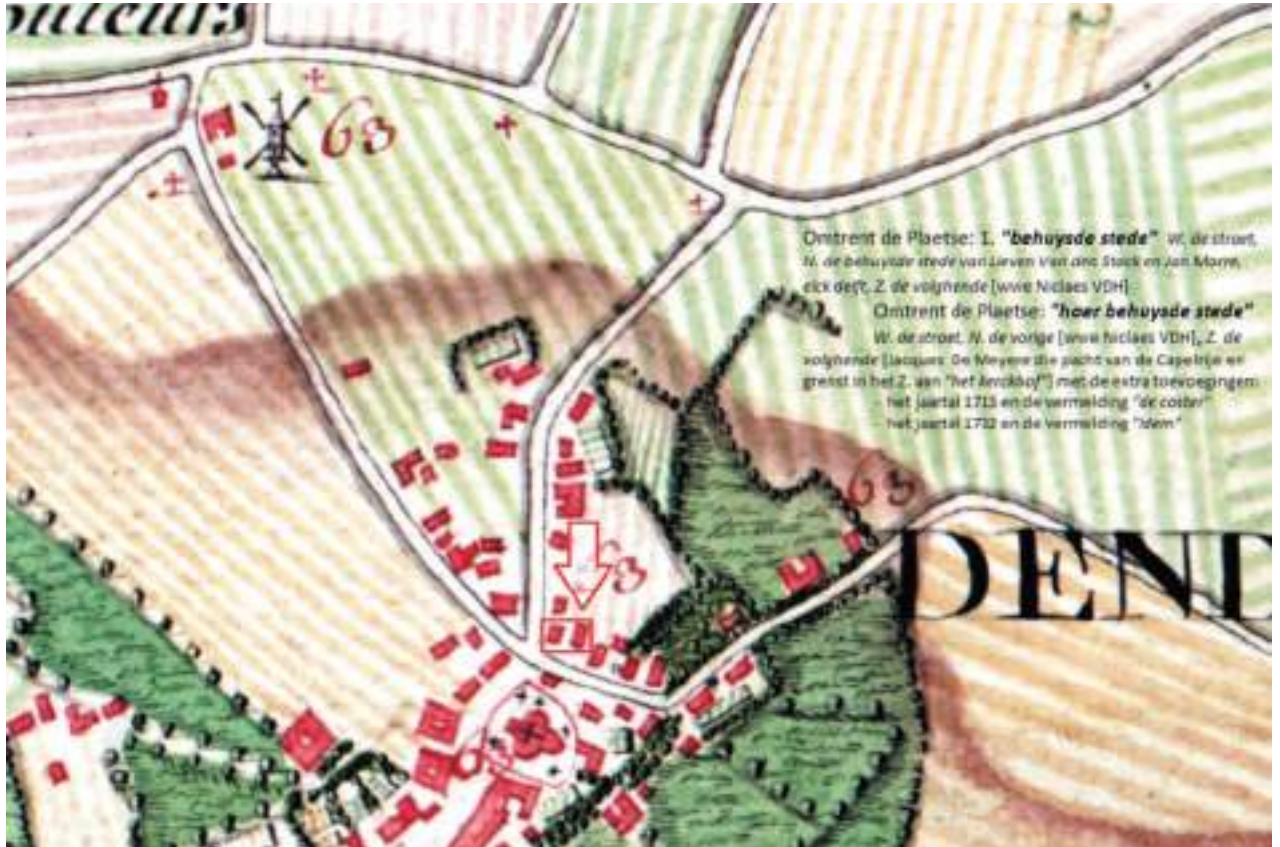
Woonerf	1.	Omtrent de Plaetse: "behuysde stede" (*)	50 R.
(*) huis en/of tuin)		W. de straet, N. de behuysde stede van Lieven Van den Stock en Jan Morre, elck delft, Z. de volghende [wwe Niclaes VDH]	
	2.	Omtrent de Plaetse: "haer behuysde stede W. de straet, N. de vorige [wwe Niclaes VDH], Z. de volghende [Jacques De Meyere die pacht van de Capelrije en grenst in het Z. aan "het kerckhof"] met de extra toevoegingen: - het jaartal 1713 en de vermelding "de coster" - het jaartal 1732 en de vermelding "idem"	48 R.
Land	1.	Bij de Plaets, een "velleken"	103 R
(akker-land)	2.	Bij de Plaets, een "velleken"	45 R.
	3.	Op 't Achterste Vosselvelt, lanx de Kipsteke	84 R.
	4.	Op 't Achterste Vosselvelt	314 R.
	5.	Op Sannameulevelt, met Pastoor Gijs, De Pauwen Fr. Kiekens	140 R.
	6.	Op 't Winckelvelt, met Van Gyseghem, Beeckman, Van Huylenbrouck en G. De Geyter	150 R.
	7.	Op 't Brullensvelt	75 R.
	8.	Op 't Brullensvelt	190 R.
	9.	Op de Lettercauter, met wwe. De Dyn & David Mijlief	317 R.
	10.	Op de Lettercauter	165 R.
	11.	Op de Lettercauter	78 R.
Mersch	1.	Bij de Plaetsemerschen	90 R.
(meers, begraas-	2.	Bij de Lindemerschen	58 R
de weide als	3.	Op Sannameulevelt, met Van Huylenbrouck, De Pauw & Van Gyseghem	335 R.
hooiland)	4.	Bij de Plaets	140 R.
	5.	In de merschen ten Daele	130 R.
<u>PACHT</u>			
Land	1.	Bij de Plaets, pacht van de wwe. en dhoirs Pr. De Cracker	112 R.
	2.	Op 't Neerste Vosselvelt, pacht van dhoirs Jan Beeckman	460 R.
	3.	Op 't Opperste Vosselv., pacht 't Clooster Beaupré-Grimminge	606 R.
	4.	Op 't Opperste Vosselvelt, pacht van de Heeren van Rotselaer	476 R.
	5.	Op 't Mynaertsvelt, pacht van Jacob Van der Haeghen	188 R.
	6.	Op 't Mynaertsvelt, pacht van Jacob Van der Haeghen	66 R.
	7.	Op 't Mynaertsvelt, pacht van Jonker Bijn	440 R.
	8.	In 't Velleken. beneden 't Dal, pacht van de Graeve van Borhem	304 R.
	9.	Op 't Bosschellevelt, pacht van Jacob Van der Haeghen	286 R.
	10.	Op 't Brullensvelt, pacht van de Graeve van Borhem	157 R.
	11.	Op 't Brullensvelt, pacht van Bijn	367 R.
	12.	Op Sannameulevelt, pacht van de Armen van hier	150 R.
Mersch	1.	Bij de Plaets - de "Dalmersch", pacht van dhoirs Beeckman	212 R.
	2.	In de Wuerftmerschen, pacht van Bijn	212 R.
	3.	In de Wuerftmerschen, pacht van Bijn	102 R.

Totaal in eigen bezit: 2.512 R. = 8 ha 16a 40 ca.
Pacht: 4.138 R. = 13 ha 44a 85ca.
Het geheel: 6.650 R. = 21 ha 61a 25 ca. JVGLO595043130110310

Heel interessant om de plaats te bepalen van (waarschijnlijk) het (eerste) kostershuis van de familie Van der Haegen is - naast de omschrijving in het Landboek van het goed en de grootte en de expliciete toevoeging in 1732 van "de coster" - ook wie of wat er aan grensde.

Vooraf de vermelding dat Jacques De Meyere - haar zuiderbuur - "aen het kerckhof" grenst in het zuiden is een aanduiding van kapitaal belang. Dat beide percelen een "straet" in het westen als grens hebben

maar De Meyere ook een (andere) "straet" in het noorden en de weduwe Van der Haeg(h)en in het zuiden laat ons toe met zekerheid het eerste kostershuis te pinnen op de hoek van de huidige Advocaat De Backerstraat en de Teerlingstraat, waar nu Café 't Torenhof staat. Dit wordt bevestigd door een detail (van 70 jaar later) - uit de 'Kabinetskaarten der Oostenrijkse Nederlanden' (5) van Graaf De Ferraris ± 1770.

Niclaes was uiteraard niet de eerste koster in de familie Van der Haeg(h)en. Als elfde van dertien kinderen nam hij van zijn vader **Livinus Van der Haegen** de kostersactiviteiten over.

Die **Livinus** had het kosterschap op zijn beurt overgenomen van zijn vader **Petrus**.

Petrus Van der Haegen werd van simonie (het verwerven van een geestelijk ambt door middel van koop) omdat hij de kosterij voor een grote geldsom zou gekocht hebben.

Van der Haegen, Petrus-Pieter

Geboren circa 1580

Overleden in Denderhoutem op 7 juli 1630

Gehuwd met **De Coster Martyne**

Overleden in Denderhoutem
op 26 september 1631

Kinderen geboren in Denderhoutem:

- **Van der Haegen, Livinus**
in 1600
overleden 31 oktober 1648 in
Denderhoutem
- Van der Haegen, Francisca
- Van der Haegen, Nicolas
op 30 november 1605
- Van der Haegen, Joos
september 1608
- Van der Haegen, Jan
op 13 oktober 1611
- Van der Haegen, Barbara
- Van der Haegen, Pieryne

Petrus stookte ook brandewijn en dronk er - naar wij vernemen - zelf zeer veel van. Wellicht was hij de mening toegedaan dat hij zijn stem vaak en overvloedig diende te smeren voor zijn taak in de kerk. Men scheen deze koster wel met alle zonden van Israël te willen beladen, want naast zijn trek in een flinke borrel betichtte men hem ook van duistere praktijken ofte "tovenarij".

Wel beweerde hij zieken te kunnen helpen met geneeskrachtige kruiden. Boudweg hield hij staande zich niet bezig te houden met bijgelovige zaken. Hij

verklaarde er levenslang in de gevangenis te willen voor gaan indien men dit van hem op ernstige wijze kon bewijzen.

Alhoewel hij ontslagen werd van deze onterende beschuldigingen kreeg hij toch verbod nog voort onderwijs te geven. Er volgden eveneens dreigementen hem zijn kostersambt te ontnemen.

Toch scheen de goegemeente aan zijn kant te staan, want "... velen hadden medelijden met hem".

Bovendien was pastoor Michaël Van den Haut(h) zelf niet onbesproken want hij had de naam nogal op vertrouwelijke voet te leven met een pachtersvrouw. Hij werd verdacht het celibaat niet na te leven en moest voor het kerkelijk tribunaal verschijnen.

Opmerkelijk Denderhoutem telde toen nog geen 900 inwoners.

Joannes Ooghe, pastoor te Aspelare, schrijft een lovend attest voor Petrus Van der Haeghen, op 4 februari 1627: "Hij kende hem als onderwijzer te Ophasselt, waar de bevolking vol lof was over hem. Hij onderwees er zelfs gregoriaanse zang". (Aldus een stuk in het RA te Gent; Fonds van het Bisdom, M. 37)

Zijn zoon **Livinus** neemt dus de kostersactiviteiten van zijn vader over. Hij distilleerde tevens geestrijke dranken en hield er een herberg bij open. Kwestie van de koster ook iets te gunnen na doopsel- en huwelijksplechtigheden en na uitvaarten? De familie Van Damme - de volgende generatie Atomse kosters - die op haar beurt meer dan anderhalve eeuw de kerkdiensten met zang en orgelspel heeft opgeluisterd in de Sint-Amanduskerk - had trouwens ook winstgevende nevenactiviteiten.

Livinus trouwde met zijn lief Catharina Mylief en had er dertien kinderen mee. Een pittoresk staaltje van een hoog oplopende caféruzie lezen we bij heemkundige pastoor Jozef De Brouwer. De twist speelde zich af in de gelagzaal van de herberg van de koster in februari 1637 en werd voor de "Schijvinck te Haaltert" beslecht.

Livinus was niet alleen koster maar van 1640 tot 1642 ook schepen in Denderhoutem en ... zijn broer Jan was er meier van 1638 tot 1648.

Van der Haegen, Livinus/Lieven
Geboren in Denderhoutem in 1600
Overleden op 31 oktober 1648
in Denderhoutem

Ouders:

- Vader: Van der Haegen, Petrus
- Moeder: De Coster, Martyne

Echtgenote:

- **Myliet, Catharina**

Ouders:

- Vader: Myliet, Bartholomeus
- Moeder: De Vos, Josina

Kinderen geboren in Denderhoutem:

- Van der Haegen, Joannes
- Van der Haegen, Justa
geboren : 21 september 1621
- Van der Haegen, Martina
geboren : 23 april 1623
- Van der Haegen, Petrina
- Van der Haegen, Adrianus
geboren : 15 oktober 1626 i
- Van der Haegen, Jacobus
- Van der Haegen, Joanna
- Van der Haegen, Cornelius
geboren : 2 november 1631
- Van der Haegen, Antonia
geboren : 7 juni 1633
- Van der Haegen, David
geboren : 14 november 1635
- Van der Haegen, Susanna
geboren: 3 mei 1637
overleden vóór 1715 in Kortrijk
- **Van der Haegen, Nicolaus/Niclaes**
geboren 10 augustus 1638
overleden op 02 oktober 1693 in
Denderhoutem
- Van der Haegen, Elisabeth
geboren: 8 maart 1640
overleden : 9 februari 1645 in
Denderhoutem
- Van der Haegen, Henricus
geboren: 3 december 1642
overleden: 17 november 1645 in
Denderhoutem

Nu nog doen verhalen de ronde dat het een traditie was in Denderhoutem dat "de boenjeles" (6) samen met de meter en de peter ter kerke gingen om de pasgeborene baby te laten dopen. Na de doopplechtigheid ging men het kindje 'begieten' en trok men de eerste de beste herberg in. Op zo'n dag gingen de feestvierders trouwens gewoonlijk elk café binnen dat ze ontmoetten op hun weg naar huis. Peter en meter betaalden de borreltjes voor de "boenjeles", vrienden, burens en familieleden. De waard en de waardin wensten 'proficiat' en werden ook getrakteerd. Soms betaalden ook de aanwezigen een rondje. De vroedvrouw had soms een glaasje teveel op en er zijn dan ook verschillende anekdoten bekend van vroedvrouwen die vergaten het kindje mee te nemen of het ondersteboven droegen bij het verlaten van de laatste herberg. Na deze kroegtocht werd het gezelschap thuis onthaald op koffie en rozijnenboterhammen om ze weer wat nuchter te maken.

Zijn zoon **Nicolaus/Niclaes** was pas 10 jaar oud toen zijn vader overleed op 31 oktober 1648 en dus veel te jong om het kosterschap over te nemen. In afwachting werd dan maar **Cornelius De Sadeleer** door de "Vrouw van den lande Maria de Valdez" tot koster benoemd.

In het najaar van 1648 wenste Mw. de Baronesse zich naar de kerk te begeven maar die was potdicht.

In een nauwkeurig en omstandig beschreven verhaal (R.A. Beveren; Land van Rotselaar; Denderhoutem; benoemingen, nr. 34) wordt ons verteld hoe de Weledele, Hooggeborene Baronesse van Herdersem, Vrouwe van Rotselaar, de hulp van pastoor Michaël Van Den Haut(h)e inroept om toegang tot de kerk te krijgen. Die verwijst de geïrriteerde dame naar de weduwe van de zo pas overleden koster, "wijlen" Lieven Van der Haeg(h)en. Ze moet daar erg tegengevallen zijn want deze wil niet zomaar aanstonds de sleutel afgeven. Van de dertien kinderen van de koster was ook geen enkel uitgenodigd om de plaats van vader in te nemen. Madame gaat dan op zoek naar hulp om de kerk-sleutel in handen te krijgen. Vastberaden stapt ze naar Comelis De Saedeleer, die zij als koster wil aanstellen, omdat wat mannelijke hulp best welgekommen is. Met hun beiden gaan ze dan naar de dranksluiterij van wijlen koster Van der Haeghen (één van de twee behuysde steden?). De sleutel? Geen sprake van! De barones gaat hierover haar beklag doen bij de baljuw, Jacques Uyttersprot. Nu

gaat men doortastender te werk: de burgemeester en een paar schepenen worden er bij gesleurd. Zo gaat het in stoet naar de herberg van vrouwe Catharina Van der Haeghen – Mylief. Ze verzoecken haar uitdrukkelijk de kerksleutel af te geven maar het gezelschap krijgt prompt de deur voor de neus dichtgeklapt. Men doet nu een beroep op nog meer volk: griffier Van de Poele, "Licentiaet in de Rechten"; burgemeester Jacques Roelandt (van welk dorp was dat ?), ook Frans Van den Berghe, Jan Kieckens, Van Ypere en Ghijsens en Jan

Beeckman, officier. Door deze bende wordt Madame de Baronesse in het portaal geleid, om er de aanstelling van de nieuwe koster te officialiseren met de handtekeningen van alle aanwezigen op de akte...

Wanneer zoon Niclaes effectief als koster werd aangesteld is ons niet bekend.

(Vervolgt)
Luc Pots

1-Te raadplegen in het KA. te Beveren (Waas), Gewest. Instel. Het Land van Rotselaar. Denderhoutem. nr. 1022.

2-D.W. = dachwand/dagwand. Het verwijst naar de oppervlakte grond die een boer met behulp van een os en een ploeg normalerwijze in 1 dag kon ploegen, dit is ongeveer één derde van een hectare of ongeveer 3300 m². De dagwand is gelijk aan 100 vierkante roeden. De exacte maat van de vierkante roede vertoont echter regionale verschillen. De herleiding tot moderne maatgeving gebeurde op basis van 1 R = 32,5 m² of ca., zoals hier steeds gebruikelijk was. 1 R = 11100ste van een dachwand.

3-Zie: "Haaltert - Bijdrage tot een gezinsreconstructie". J. Scheerlinck. Uitgave van de Heemkring van Haaltert, pag. 302.

4- Wettelijke passeringen heten nu aan- en verkoopakten

5-'De Kabinetskaarten der Oostenrijkse Nederlanden van Graaf De Ferraris' bevinden zich in de Koninklijke Bibliotheek van België. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand op last van keizerin Maria Theresia en keizer Jozef II aan de hand van opmetingen en waarnemingen ter plaatse. Die werden uitgevoerd door artilleristen van de "Ecole des mathématiques du corps d'artillerie des Pays-Bas autrichiens de Malines". De gebruikte schaal was 1:11.520 (vgl. de hedendaagse stafkaarten van het Nationaal Geografisch Instituut zijn op schaal 1:10.000, 1:25.000 en 1:50.000 beschikbaar) en zijn consulteerbaar op http://www.kbr.be/collections/cart_plan/ferraris/ferraris_nl.html

6-Zij "boenjelde" (= bakerde) de kinderen in omdat men dacht dat daarmee de kneuzingen, opgelopen bij de geboorte, beter zouden genezen. Zij moesten de baby zodanig inpakken met behulp van vier doeken zodat hij echt rechtop "stijf" kon staan.

Documentatiecentrum

Wij danken:

Wim Diependaele, Haaltert: oude documenten

Betty Van der Haegen, Haaltert: fotoalbums

Paul Ghijsels, Haaltert: documenten Kanunnik Coppens (ex. Denderhoutem)

Pieter Stalpaert, Haaltert: medewerking bij het scannen van bidprentjes

Dirk Vijverman, Haaltert: vlag met wapenschild van Haaltert

Pierre Schoon, Denderhoutem: bidprentjes, doodsbrieven

Fam. Huylebroek, Denderhoutem: archief van Edgard Huylebroek, medestichter HK.

Eddy De Nijs, Nieuwerkerken: bidprentjes

Marc Van der Eecken, Kerksken: bidprentjes

Suggesties voor de uitbouw van het documentatiecentrum en/of samenstelling van het tijdschrift worden in dank aanvaard.

Kom even langs, zondag 8 januari 2017 (10-12u).

Bij een babbel toasten wij op het nieuwe jaar! Van harte welkom.

Heldergem- Klasfoto Meisjesschool Heldergem

(° 1947-48-49) met juffrouw Martha De Vos (was actief van 1943 tot 1970)

1ste rij (zittend): Rita Baeyens, Rita Paerewijk, Christianne Souffriau, Rita Minnaert, Jeanine Van de Velde, Godelieve De Pauw, Jeanine De Clercq en Lydie Cooreman.

2de rij: Marie Jeanne De Bruyn, Godelieve Souffriau, Frieda Moreels, Monique Jacobs, Christiane Verbeken, Ingrid Baeten, Ivette Van Caeter, Annie De Cooman, Myriam Van de Wiele en Monique De Troyer.

3de rij: Rita Haessaert, Gisele Baeyens, Edith De Cock, Godelieve De Cooman, Greta Beerens, Marie Jeanne Perdaens, Annie Van Buggenhout en Claudine Verwee.

4de rij: Marie Jeanne Cooreman, Jacqueline Windis, Jeannine Andries, Viviane Coppens, Godeleve Beerens, Marie-Paule Coppens, Rita Beerens en Jeanine Goseye.

5de rij: Magda Cooreman, Rita Van den Broeck, Mia Tas, Rita De Winne, Lisette Vermassen, Sonia Van Vaerenbergh, Lucie Rouckhout, Annie De Groot en Jeanine Braem.

Verzameling: Rita Baeyens

Zondag 2 oktober voorstelling '100 jaar Rijkswachtbrigade te Haaltert' van William Van den Berghe

De auteur, voorzitter HK
en inleider Dirk Vijverman

Initiatiefnemer Roland Smet
en auteur

De auteur ontvangt het eerste
exemplaar

Nieuwe uitgave!

Bijdrage tot de Geschiedenis
van de Rijkswachtbrigade te Haaltert
1901-2001

William Van den Berghe, rijkswachter o.r.

- Korte historiek van de brigade
- Beknopte levensloop van 107 rijkswachters
- Rijk geïllustreerd!

Formaat A4 - 190 blz. macro satiné 120 gr. -
geplastificeerde harde kaft

Er zijn nog een aantal exemplaren beschikbaar. Kunnen besteld worden via de auteur

(williamvanden berghe@telenet.be) of de Heemkundige Kring (info@hkhaaltert.be). Prijs: € 25, bij verzending € 30.

Maurice Meuleman, de crack van de Bosstraat-Haaltert

Hoe ik Maurice Meuleman leerde kennen?

Wielrennen was bij ons thuis, op den Ezelshoek in Kerksken, de sport nummer één. Ik durf zelfs zeggen dat de interesse voor het wielrennen mijn latere woordenschat en mijn liefde voor het lezen aangewakkerd heeft. Wanneer er bij ons thuis verhitte discussies ontstonden gingen die heel vaak over wielrennen.

Op het einde van de jaren vijftig en in het begin van de jaren zestig waren er, in de Haaltertse deelgemeenten, twee grote beloften. Mijn vader en mijn peter waren fanatieke supporters van deze twee tegenstanders: mijn vader supporterde voor zijn gewezen buur uit de Bosstraat in Haaltert, Maurice Meuleman en mijn peter kon, als ex-woner van Heldergem, niet anders dan supporteren voor Georges ("José") Volckaert uit Heldergem.

In deze "strijd" koos ik het kamp van mijn vader en de reden hiervoor was vrij triviaal. Vanaf mijn vierde jaar (ik kon toen reeds lezen, onder meer omdat ik alles wilde weten over "de koers") was ik verzamelaar van chromoprentjes met de afbeelding van wielrenners. Ik verzamelde ze aan het "ritme" van twee voor één frank, ze zaten verborgen in een geurig rechthoekig pakje, samen met een platte roze kauwgom, waarvan de chromo's maanden later nog de geur meedroegen. Nu, meer dan veertig jaar later, kan ik mij die geur nog perfect voor de geest halen. Ik kocht ze bij "Karool", bij "Blander" of bij "Clara", de drie snoepwinkels die ons gehucht, den Boekent, rijk was. Uren kon ik mijn verzameling bekijken, nee meer nog, koesteren als een waar kleinood. In totaal waren er 120 prentjes: het nummer één was Karel Clerckx in zijn gele trui van "Dr. Mann", poeders welbekend bij onze buurvrouw, en de reeks werd afgesloten met het zesdagenkoppel Van Looy-Post op een foto genomen in het Gentse Kuipke.

Het nummer 114 in die reeks was Maurice Meuleman, waardoor mijn keuze in het duel Meuleman-Volckaert snel was gemaakt. Meer dan 20 jaar later was het diezelfde Maurice Meuleman, die mij toen ik trouwde in zijn taxi naar het gemeentehuis voerde. Bij het reserveren van de taxi had ik het genoeg met hem lange tijd over zijn periode als wielrenner te babbelen.

Elf jaar geleden schreef ik het boek "Arm maar proper" (1) ter gelegenheid van het vijftigjarige huwelijksjubileum van mijn ouders, Jozef en Louise Baetens-Schandevijl uit Haaltert. Omdat mijn vader destijds een fanatieke supporter was van Maurice Meuleman heb ik toen ook in een apart hoofdstuk aandacht besteed aan de figuur van deze wielrenner. Ik ben toen te rade gegaan bij de zus van de overleden renner, Marie-Jeanne. Zij vertelde toen dat mijn vader (die twee jaar ouder was dan Maurice) wellicht één van zijn trouwste supporters geweest was, maar dan in alle stilte. Hij stond niet te vechten om met Maurice op de foto te staan, maar maakte zelfs de verste verplaatsingen mee en was dolblij als zijn idool weer eens met de palm naar de Bosstraat afzakte. Marie-Jeanne heeft me toen een schat aan foto's en documentatie meegegeven en heeft me ook de toelating gegeven om de foto's die ze van haar broer had in te scannen.

Toen ik in 2011 een boek schreef over het 100-jarig bestaan van de wielclub KSC Denderstreek (2) heb ik ook een hoofdstuk gewijd aan Maurice en nu voldoe ik graag aan de vraag van de voorzitter van de Heemkundige Kring om wat dieper in te gaan op de carrière van deze renner en op die manier de inwoners van mijn geboortestreek nog eens mee te nemen naar de wereld van de "koers" in de jaren vijftig en zestig.

De beginjaren

Maurice Meuleman werd geboren op 18-04-1934 als zoon van Fred en Anna de Schrijver (Poesj zèn Anna). Hij werd geboren in Mere, maar zijn ouders verhuisden later naar de Bosstraat in Haaltert waar moeder Anna een drukbeklante herberg had.

Op het einde van het jaar 1949 besloot Maurice – zoals zoveel jongeren – het te proberen als wielrenner. Hij reed toen bij de niet aangeslotenen en behaalde als “onderbeginneling” vijf overwinningen, werd tweemaal tweede, tweemaal derde en tweemaal vierde (3).

In 1950 behaalde hij in dezelfde categorie nog vier overwinningen, werd derde in het officieuze kampioenschap van België voor onderbeginnelingen in Nieuwerkerken (4) en stapte toen over naar de nieuwelingen. In die reeks won hij nog 17 keer.

Na een overwinning in Ekeat.
vooraan: 1- Remy De Kegel, 2-Jan De Zwaef,
3-Edmond Muylaert, 4-Jozef Van Poel, 5-Marcel Daghuyt,
6-Willy Van Londersele
midden: 1-Etienne Van den Steen, 2-André Daghuyt,
3-Emiel Waegneer, 4-Willy De Pelsemaeker, 5-Etienne Baeyens
(met palm)
achteraan: 1-Marcel De Tollenaere, 2-Marcel De Pauw,
3-Maurice Meuleman, 4-Roger Van Londersele

Opname vóór afreis naar Frascati
1-Leon Van Impe (houthandelaar, Ekeat),
2-Jozef De Meerleer,
3-Marcel Smet,
4-Maurice Meuleman, 5-Maurice Daghuyt, 6-Jan Neyrinck,
7-Marie Jeanne Meuleman (zus van M.M.),
8-Christianne De Schrijver,
9-Anna De Schrijver (moeder van M.M.)

Zijn eerste overwinning bij de nieuwelingen, aangesloten bij de BWB, behaalde hij in Erembodegem op 25 maart 1950. Enkele weken later mocht hij aan het kapelleken in den Ekeat ook zijn eerste overwinning vieren in eigen gemeente.

Al snel was duidelijk dat Maurice iets meer kon dan de doorsnee debutant, want hij schrok er vanaf dit eerste jaar al niet voor terug om ook de grote confrontaties aan te gaan buiten de eigen streek. Zo won hij dat eerste jaar ook al wedstrijden in Merelbeke en in Hamme (waar hij de snelste was van 73 renners).

In 1951 won hij nog 18 keer bij de nieuwelingen. Op 18 juli 1951 stapte hij over naar de amateurs. In deze categorie maakte hij dat jaar vijf keer het zegegebaar. Vanaf deze periode bracht Maurice een waar supporterslegioen op de been voor elke wedstrijd die hij reed. De ferventste aanhangers kropen achter in de laadbak van de lokale “bieruitzetter” en reden zo tot in de provincie West-Vlaanderen mee om hun idool te ondersteunen, weliswaar voorzien van het nodige geestrijke vocht. De trouwste supporter was ongetwijfeld Jean Nerinckx, die met zijn motorfiets Maurice overal volgde en geen enkele wedstrijd van zijn ‘coureur’ miste.

Als amateur behaalde hij verdere schitterende uitslagen :

1952 : 25 overwinningen, 12 maal tweede

1953 : 17 overwinningen

1954 : (ondanks de legerdienst) acht overwinningen, vier maal tweede en vijf maal derde.

Het talent van Maurice was inmiddels ook de wielerbonden van de BWB niet ontgaan. Reeds in 1952 (hij was pas 18 geworden) werd hij aangeduid als eerste invaller voor het WK amateurs in Varese. Hij was dat jaar ook één van de uitblinkers in de hoog genoteerde Ronde van Limburg voor amateurs.

In 1953 werd hij geselecteerd voor de Ronde van België, waar hij deel uitmaakte van een ploeg waartoe ook de grote vedetten van later, Rik Van Looy en Willy Vannitsen behoorden. In de vijfde rit moest hij in de massaspurt slechts de duimen leggen voor ploegmaat Vannitsen. Uit dat jaar 1953 dateert ook de eerste selectie voor een buitenlandse wedstrijd. Van 18 tot 25 juli nam hij deel aan de internationaal hoog gekwoorde Ronde van Oostenrijk. Van de Belgische ploeg maakten behalve Maurice ook Rik Van Looy, Willy Vannitsen, Armand Desmet en Paul De Paepe deel uit. Hij klasseerde zich 7e in de laatste rit en werd 35e in de eindstand.

Het wonderjaar 1955

Volgens mijn vader was Maurice dat jaar quasi onklopbaar. In 75 wedstrijden behaalde hij 23 overwinningen waaronder het kampioenschap van Oost-Vlaanderen, de Omloop van de Vlaamse Gewesten en een rit in de Naamse ster.

De enige grote Belgische wedstrijd die hem ontsnapte was het nationaal kampioenschap in Antwerpen op 7 augustus. Daar zette hij in de spurt – verraden door de zenuwen – te vroeg aan en moest hij het afleggen tegen Gentiel Saelens. Hij werd tweede voor Aimé van Aevermaet (de grootvader van Olympisch kampioen Greg), die het podium vervolledigde.

Omwille van zijn mooie resultaten werd Maurice geselecteerd voor het WK bij de amateurs in Frascati. Hij behoorde tot de favorieten, maar werd tot opgave gedwongen door pech in de eerste ronde. Meuleman, die aan de haal trachtte te gaan, werd door een tegenstander weggeduwd waardoor zijn versnellingsapparaat ontredderd werd. Hij werd door alle wagens voorbijgereden en diende dan ook de strijd te staken.

In café “Bij Tamboer” aan het station van Ede had men voor de gelegenheid speciaal een TV-toestel geplaatst en de hele wijk zat vergeefs te wachten op een glimp van Maurice, die er dus niet kwam, omwille van voornoemde pech. Een gemiste kans op internationale roem!

1956: de bevestiging van 1955 en de overstap naar de onafhankelijken

Vanaf 1956 veranderde één en ander in de entourage van Maurice. Allereerst werd hij als chauffeur in vast dienstverband aangeworven door André Lootens, de grote baas van de droogkuisfirma Super Shop uit de Kattestraat in Aalst. Voor de wielersport in de Denderstreek is André Lootens, als sponsor van de wielersportclub KSC Denderstreek, gedurende bijna 20 jaar een ware mecenas geweest. Hij had bovendien een neus voor wielertalent en een absoluut geloof in het kunnen van de jonge Meuleman. Hij was ook een graag geziene klant in het café van “moeder Anna”.

Maurice werd ook met raad en daad bijgestaan door de oud-renners Stant en Achiël Van Impe, had een eigen masseur en kreeg de nodige tips voor verzorging en medicatie van apotheker Jules Vandercappellen. De verwachtingen in de kranten waren dan ook hooggespannen bij het begin van het nieuwe wielers seizoen. De crack van de Bosstraat ontgoochelde allermint. Hij bleef liefhebber tot begin juni en won nog negen wedstrijden. Daaronder de hoog aangeschreven Paasprijs in Hekelgem en de eerste rit van de Ronde van België. Bovendien klasseerde hij zich als 4e in de Omloop Het Volk en behaalde hij een schitterende

Winnaar Paasprijs Hekelgem

zesde plaats in de Ronde van het Lemman-meer in Zwitserland in een internationaal gezelschap van 121 renners. Zijn laatste wedstrijd als liefhebber reed hij in eigen gemeente op 4 juni en ... sloot hij in schoonheid af met een zege. Vanaf 10 juni stapte Maurice over naar de onafhankelijken.

Eerst een woordje uitleg over deze categorie. In 1911 richtte de KBWB deze nieuwe categorie op als verplichte overgang tussen amateurs en beroepsrenners. Enkel aan uitzonderlijke talenten (zoals Rik Van Looy en Eddy Merckx) werd de rechtstreekse overgang toegelaten. In het begin werden er in België vele wedstrijden georganiseerd speciaal voor deze categorie wielrenners. Later nam dit aantal sterk af en mochten de renners ook deelnemen aan de minder belangrijke wedstrijden voor de profs op dagen dat er geen wedstrijden voor onafhankelijken waren. Indien een wielrenner binnen deze categorie meerdere malen wist te winnen, werd hij verplicht om het volgende seizoen beroepsrenner te worden. Hierdoor stroomden de getalenteerde renners dan ook snel door naar de profs. De anderen bleven in deze categorie rijden, waardoor het succes van deze categorie snel afnam. De onafhankelijken werden dan ook afgeschaft in 1965.

Maurice miste zijn intrede bij de "roze categorie" (4) niet. Zijn eerste wedstrijd op 10 juni was de aartsmoeilijke Brussel-Luik; hij klasseerde zich direct derde na Julien Schepens en Noël Foré. Hij won in 1956 vier wedstrijden bij de onafhankelijken, namelijk in Kersken (waar hij bijna iedereen dubbelde), in Ophasselt, in Denderhoutem en in Lovendegem.

Maar ... zoals gezegd, mochten de indés op wedstrijdloze dagen aanzetten in wedstrijden voor beroepsrenners en in de week van 21 tot 25 augustus deed de piepjonge Meuleman ieders mond van verbazing openvallen. In de dr. Tistaertprijs in Zottegem was er een sluwe oude vos nodig, Lucien Matthys, om hem van de zege te houden, maar wie kan de euforie van de sportliefhebbers uit de Denderstreek beschrijven toen hij op 23 augustus in Mere het hele peloton in de steek liet en alleen de eindmeet overschreed? (5)

Kersken - De winnaar met Burgemeester Van Cauter

1957: de ongekroonde koning van de onafhankelijken

We kunnen gerust stellen dat Meuleman met waar machtsvertoon de categorie der onafhankelijken domineerde in 1957. Het is enkel te wijten aan een declassering wegens onregelmatig spurten in Wevelgem-Gent en een mechanisch defect in Charleroi-Luik (toen hij alleen op kop reed) dat hij de roze trui van het eindklassement in 1957 niet won (hij werd uiteindelijk tweede na René Muylle). Maar voor de rest ... wat een overwicht! Apotheose was zijn demonstratie in de Ronde van Vlaanderen voor onafhankelijken. Wij citeren uit het verslag in de krant "Het Belang van Limburg" van 4 april:

Maurice Meuleman wordt te Haaltert op de handen gedragen

In 1955 bracht hij de kampioentruik naar de Denderstreek en dwong zijn deelname af aan de wereldkampioenschappen...

Hoe Haaltert en omgeving met de aanduiding van Meuleman voor het wereldkampioenschap in Italië in rep en roer stond ligt ons nog fris in het geheugen. Menig vurig supporter zag in Maurice reeds een toekomstig wereldkampioen en geen zorgen werden gespaard om het lokaal troetelkind in de beste voorwaarden aan de start te brengen...

Dit jaar moeten de stukken eraf vliegen voor de Haaltertse crack...

Voor de zoveelste maal schoot men uit het peloton, dat reeds honderd kilometer achter de koprijders joeg, een vuurpijl af, om de negen weglopers, die ten slotte nog een clubje van vijf vormden, terug te zien. Maar meer dan de andere verlichtte de bliksemschicht van Maurits Meuleman de «hel» van de Wetterse straatjes met bochten en stenen, en die bracht een zo fel geschitter over het vertoon dat het geheel naar spanning en geestdrift werd gedreven. Maurits Meuleman, de leeuw van liet laatste uur, kwam uit zijn krammen geschoten. Met acht tegenstanders, die op dat ogenblik gezellen waren, was hij na amper een zestigtal kilometer van de sterke groep weggesprongen. Gedurende ruim honderd kilometer had Meuleman dit groepje van negen bestierd en gestimuleerd tot ze nog met vijven overbleven. En toen ze de spitse toren van Wetteren zagen, dacht Meuleman aan de ongelukkige spurt van de zondag te voren in Wevelgem-Gent, en, om thans geen last meer te hebben met «sleepwagens», sprong hij van de anderen weg.

VAN TOURNHOUT RAAPTE DE HANDSCHOEN NIET OP

Acht dagen te voren was het gebeurd in de eindspurt van Wevelgem- Gent, dat Maurits Meuleman op de eindstreep verrast werd door Van Tournhout, die hij gedurende kilometers had meegesleurd. Toen Van Tournhout op z'n hoogte kwam, was Meuleman zo fel verontwaardigd omdat deze «wielteszuiger » zich nu pas toonde, dat hij de Waal van zich afduwde. Meuleman werd gedeclasseerd, ten voordele van Van Tournhout... 'Ik verwacht u zondag in de Ronde van Vlaanderen', zei Meuleman nijdig tot Van Tournhout.

Maar deze heeft zich niet laten zien. Maar nu was Meuleman geleerd en hij wilde van geen halve maatregelen meer weten. Het gebeurde bij het binnenkomen van Wetteren, waar de mensen zo talrijk waren en zo dicht bij elkaar stonden, dat ze ons de indruk lieten van de ene zijde naar de andere elkaar de hand te kunnen toereiken.

MEULEMAN WAS GELEERD

Het was in die beksenketel van geestdrift en beklemming dat de figuur van de winnaar naar voren trad. Ze paste misschien niet helemaal in dit decor van vuur en hartstochten omdat de jongen die naar de zege stormde zo kalmweg en mathematisch te werk ging. Maar door deze tegenstelling bleek eens te meer hoe bezadigd een groot kampioen moet kunnen handelen in omstandigheden, die de mensen zondag bijna buiten zichzelf brachten. Maurits Meuleman demarreerde dus gemeend en slechts één slaagde er in z'n wiel te snappen om er zich in vast te bijten. Het was Juul Van Rijssel, die de week te voren de tweedagse der onafhankelijken had gewonnen. 'Die Juul is geen Van Tournhout en die krijg ik wel klein, temeer ik nu geleerd ben', dacht Meuleman.

Achteraan zat het er bovenarms op, zoals in een ware worsteling. De groep was steeds dicht bij de vluchters gekomen en wilde ze allen opsloppen, want de ene was nog maar pas op kop van de groep of een andere eiste het leiderschap op, om steeds maar harder te kunnen jagen. Wetteren voelden ze reeds onder hun wielen en de gelosten van het kopgroepje snelden ze voorbij.

HIJ BONKTE IN ONGELOOFLIJK TEMPO

Vooraan ging Meuleman steeds meer zelfbewust en zeker van de uitslag zijn gang en toen hij de plaats zag waar er nog één kilometer te rijden viel, vertelde hij met een krachtige sprong aan Van Rijssel dat hij nu ver genoeg was.

Meuleman ging er alleen vandoor en won zoals hij wilde ! Er valt immers niet de kleinste schaduw op die ware triomf, al brengen wij hier terloops de lofgroet aan degenen die met Meuleman de enige en grote uitlooppoging hadden ondernomen, waarvan Knockaert, Muylle, De Bruyn en Ertveldt wegens breuk wegvielen en Saelens, Van Aevermaet en Van Wijchen achter Meuleman en Van Rijssel op de ereplaatsen eindigden

Maurits Meuleman is ontegensprekelijk de beste onafhankelijke van het ogenblik. Een waar kampioen die eveneens bij de beste beroepsrenners zou uitblinken.

Winnaar Ronde Van Vlaanderen

Haast al de goeie vochten zich na 55 km. vooruit in de Ronde van Vlaanderen voor onafhankelijken.

Ongenaakbare Maur. Meuleman rammelde op de omloop zelf de laatste aanklamps uit zijn wiel

Wordt het eigenlijk niet een beetje eentonig voor de lezer dat men steeds maar op de naam Maurits Meuleman botst in de koersverslagen? Dat men steeds hetzelfde moet zeggen? Dat de Haaltenaar op het ogenblik zijn vrienden-collega's allemaal te sterk is?

Moest het werkelijk zo zijn lezers, laat ons toe één keer nog de lof van deze 'grote meneer' der onafhankelijken te zingen... (HNbl. 1 april 1957)

Maurice Meuleman koning der overwinningen 1957 bij de onafhankelijken

De zegekoning is dit jaar de Oost-Vlaming Maurice Meuleman, welke na de openingskoers te Meulebeke te hebben gewonnen ook onze Ronde van Vlaanderen voor zijn rekening nam. Hij won zes koersen bij de onafhankelijken en één bij de beroepsrenners... (HNbl.)

Zijn prestatie kwam tot stand, terwijl de meesten smeekten om rust en het was alsof hij er vermaak in vond de gedunde bende nog meer te doen lijden. En dat deed hij inderdaad. Hij bonkte met alles, met schouders en benen en in zulk ongelooflijk tempo dat hij van zijn tegenstanders wegschoof lijk een «express» die een goederentrein passeert. Want uit zijn manhaftige zelfzekerheid straalde het: "Ik wil en het moet omdat ik kan"

Hierbij een overzicht van zijn voornaamste uitslagen in 1957

- 17/03: Meulebeke (kampioenschap West-Vlaanderen) eerste op 87
- 23/03: Gent-Wevelgem, vijfde op 127 (defect zadel)
- 24/03: Wevelgem-Gent, tweede op 145 (gedeklasseerd: oorspronkelijk winnaar) Eindstand tweedaagse : tweede
- 31/03: Ronde Van Vlaanderen, winnaar
- 14/04: Impe : achtste op 58 dln.
- 21/04: Burst: vierde op 65 dln.
- 28/04: Charleroi-Luik : alleen op kop, maar bandbreuk op het einde : 28ste
- 01/05: Vijfbergenprijs Ieper-Wevelgem : eerste op 90 dln.
- 04/05: Liedekerke (Kamp van Brabant): negende op 57 dln.
- 07/05: (beroepsrenners) Denderhoutem: tweede na Petrus Oliebrandt
- 09/05: (beroepsrenners) Lauwe: derde op 68 dln.
- 13/05: Zele: negende
- 16/05: Raversijde: vijfde op 67 dln.
- 02/06: Petegem: zevende op 46 dln.
- 04/06 (beroepsrenners) Gullegem: derde op 121 dln.
- 09/06: Dison: zevende
- 12/06: Laarne: eerste op 53 dln.
- 20/06: (beroepsrenners) Sint-Andries: elfde
- 23/06: Mons (kamp Henegouwen): winnaar
- 03/07: Assenede: winnaar
- 21/08: (beroepsrenners) Mere: tweede
- 28/09: (beroepsrenners) Gooik: winnaar

1958-1964: de profjaren of het gevecht met de kaap van de 250 km

Met deze adelbrieven op zak stapte Maurice eind 1957 voorgoed over naar de beroepsrenners en reed achtereenvolgens voor volgende merken: 1958 Elve-Marvan-Peugeot, 1959 Peugeot, 1960-1961 Wiel's-Flandria, 1962-1963 Dr.Mann-Labo en 1964 Labo-Mann.

De verwachtingen, niet het minst bij zijn mentor André Lootens waren zeer hoog gespannen, maar we kunnen niet anders dan een objectieve vaststelling doen als we de profjaren van Maurice overschouwen.

Hoewel hij tal van mooie uitslagen bij de profs haalde (met in totaal 28 overwinningen in de profcategorïe) kon hij het niet waarmaken in de topwedstrijden (6). Behalve in de Waalse Pijl

(achtste in 1958 en vierde in 1961) vinden we hem nergens in de top 10 van de wedstrijden boven de 250 km en ... daar knelde net het schoentje. Op het ogenblik dat de toppers dat ietsje meer konden geven zat Maurice aan zijn maximum, met als gevolg een palmares waarop die ene grote overwinning ontbreekt, ondanks zeges in wat we nu wedstrijden 1.1 zouden noemen zoals Dwars door België, de Elfstedenronde, Schelde-Leie-Dender en de GP Isbergues. Hierbij zijn 7 seizoenen bij de profs in detail.

1958: intrede bij een topploeg en omarmd door de grote Rik

De klasse van Meuleman was ook de entourage van “grote Rik” Van Steenberghe niet ontgaan. Bij het begin van het nieuwe wielerseizoen mocht Maurice een contract tekenen bij wat we nu een grote pro-tourploeg zouden noemen. Hij werd lid van de blauw-gele formatie Elvé-Marvan-Peugeot, een ploeg gebouwd rond Rik van Steenberghe en met in haar rangen, behalve Rik zelf, kleppers als Raymond Impanis, André Vlayen, Pino Cerami, Miel Van Cauter en Edgard Sorgeloos. De naam Elvé stond voor de initialen (L.V.) van sportdirecteur Léon van der Hulst, een verdeler van de rijwielen Peugeot, die in België een netwerk van filialen had uitgebouwd. Het eerste seizoen als prof verliep zeer succesvol. Hij won vier wedstrijden en het waren niet van de minsten: de GP Isbergues - Mandel-Leie-Schelde (Meulebeke) - 3e etappe van de Tour du Sud-Est (Marseille-Nîmes 192 km) en als klap op de vuurpijl, te midden van de eigen supporters, de overwinning in Aalst in de semi-klassieker Schelde- Leie-Dender. Hij werd ook tweede in de Omloop van de Vlaamse Gewesten.

Maar zijn meest indrukwekkende prestatie leverde hij in de Waalse Pijl, waar hij gedurende tientallen kilometer de steun en toeverlaat was van Rik van Steenberghe, die zijn laatste klassieker uit zijn carrière won (van “colère” omdat men toen reeds schreef dat Rik Van Looy de beste renner ter wereld was). Niemand zal de ontroering vergeten van “Grote Rik” toen hij na de wedstrijd Maurice in de armen sloot.

1959: winnaar van de Elfstedenronde en voor de tweede keer primus in Mere

Le Belge Meuleman gagne détaché la 3e étape marquée par une échappée solitaire de 130 km. Le Belge Meuleman a 24 ans. C'est sa première saison de coureur professionnel. Il a découvert la montagne mardi dernier dans la première étape du Tour de Sud-Est et le Mont Ventoux lui fait un peu peur. Il ne connaît pas son plafond et toujours, il demande à ces compagnons de route: 'Combien de kilomètres pour atteindre le sommet?'(1958)...

Waalse Pijl: in de armen van de Grote Rik

Maurice bleef aan de zijde van Rik Van Steenberghe en reed dat seizoen voor Peugeot (9). Zijn voornaamste uitslagen: in een waar hondenweer won hij met voor-sprong de Elfstedenronde in Brugge. Verder won hij in Vichte en voor de tweede keer in Mere. Ook in Kuurne-Brussel-Kuurne (3e) en de GP van Isbergues (2e) stond hij op het podium.

Als dank voor de goede diensten die Meuleman hem bewezen had, drong grote Rik er bij manager Jean Van Buggenhout op aan om hem te laten starten in de zes-daagse van Brussel. Dit gebeurde ook en Maurice vormde ploeg met Sorgeloos in 1958 en met Van Genechten in 1959. Hij had echter totaal geen aanleg voor het pistewerk, maar – en dit had Van Buggenhout goed bekeken – hij bracht een massa supporters mee uit Haaltert die voor plezier en verteer zorgden. Er werd vanuit Ede zelfs een bus ingelegd. Ook mijn beide ouders gingen mee naar de piste in Brussel om Maurice aan te moedigen.

1960: in loondienst bij Flandria en een record aantal overwinningen

Maurice verlaat Rik Van Steenberghe om samen met de kopmannen, Leon van Daele en Jef Planckaert, aan de slag te gaan in de ploeg Wiel's-Flandria, met wielerlegende Briek Schotte als sportdirecteur.

Hij boekt dat jaar een recordaantal van zeven overwinningen (maar dan wel in het regionale circuit) Hij won in: Meulebeke (Omloop Mandel-Leie-Schelde B-renners), Kortrijk, Zeebrugge, Nederbrakel, Oostwinkel, Mere en de 2e etappe van de Tour du Nord, (Fra).

1961: het beste seizoen bij de profs

Maurice rijdt opnieuw voor Wiel's Flandria, behaalt weer zeven overwinningen, maar zijn zeges hebben duidelijk meer uitstraling: Dwars door België, Mere, Aalst, Nederbrakel, O-L-V-Tielt, Anzegem.

In de Ronde van Zwitserland, 6e etappe, Saas Fee-Payerne wilde hij eerst opgeven, maar Briek Schotte verweet hem voor slappeling en "van colère" reed hij verder en ...won de etappe.

De beste prestatie uit zijn profcarrière leverde hij ongetwijfeld in de Waalse Pijl van dat jaar. Hij streed een hele dag in de vuurlijn en reed op het einde nog lek. Zonder die bandbreuk had er waarschijnlijk nog meer ingezet dan een vierde plaats midden tal van toppers. De uitslag:

Maurits met Briek Schotte

- 1- Willy Vannitsen 193 km in 4u52'43" (39,56 km/h),
- 2- Jean Graczyk (Fr)
- 3- Frans Aerenhouts
- 4- Maurice Meuleman
- 5- Rolf Wolfshohl (D)
- 6- Jacques Anquetil (Fr)
- 7- Willy Van den Berghen
- 8- Armand Desmet
- 9- Hans Junkermann (D)
- 10- Francesco Miele (It)

1962-1964: elk jaar iets minder

Maurice maakt de overstap naar de Mann-ploeg maar is duidelijk over zijn top. Elk jaar worden de uitslagen iets minder.

1962: overwinningen in Fleurus en Aspe (Kampioenschap O-VI.)

1963: winnaar in Erembodegem, Merelbeke en de Omloop van Midden-Vlaanderen (Deinze)

In 1964 komt Maurice bijna niet meer in competitie uit (ik vond zijn naam nog terug in vier wedstrijden) en is hij al volop bezig aan zijn reconversie als cafébaas aan het station in Haaltert en als taxivoerder.

Jarenlang zal het café de pleisterplaats worden van de sportliefhebbers in de Denderstreek. Nadien zal Maurice zijn taxibedrijf verder zetten in de Ninovestraat. Maurice overlijdt veel te vroeg op 22 december 1998, maar zal altijd in de herinnering blijven van zijn vele supporters in Haaltert en verre omstreken. Bedankt, Maurice, voor de mooie momenten die je aan ons al die jaren bezorgd hebt.

Winnaar Dwars door België

Kampioen Oost-Vlaanderen 1962

Schelde- Leie- Dender: de winnaar met zijn echtgenote en ernaast Robert De Graeve (verantwoordelijke BWB)

Bijlage: Maurice en doping

Op het einde van zijn carrière kwam Maurice op een minder positieve wijze in het nieuws toen hij gelinkt werd aan doping. We lezen het volgende in een Aalsters weekblad (7):

“Schelde-Leie-Dender ontwricht

Gerechterlijk onderzoek naar Doping

Sinds enkele dagen behoort het tot de opdracht van de gerechtelijke diensten en van de rijkswacht om renners, die klaar staan om te starten aan een grondig onderzoek te onderwerpen. Men zoekt immers naar stimulerende middelen, die in de rennerswereld als koekjes worden gesmuld, maar die voor de gezondheid zo schadelijk zijn als gif voor een ondiep. Ook voor de Start van ScheldeLeie-Dender werd door de B.O.B in samenwerking met de rijkswacht een grootscheepse actie gepland. Voor de start moesten een tiental renners - Armand Desmet, Jean Pierre Van Haverbeke, Van Vaerenbergh, Lambrecht, Andries, De Wit - mee met de wetsdienaren en moesten zij alles afstaan wat enigszins kleur of geur van geneesmiddelen had. Enkele renners hadden inderdaad gevaarlijke goedjes bij, zodat het resultaat niet negatief was. Maar men hield ook een oogje in het zeil om de snuggere profs, die na de start zouden "bevoorraad" worden, in de val te lokken. En dat gebeurde .. Maurits Meuleman werd er uitgepikt, zodat Schelde-Leie-Dender een tweede start en... een uur vertraging kreeg”.

Maurice heeft eigenlijk nooit een geheim gemaakt van het gebruik van stimulerende middelen, een gebruik dat toen reeds veralgemeend was in het wielerveden. Hij zei hierover in een interview na zijn carrière: “Toen sprak men nog niet van ‘doping’ op de manier zoals dat nu gebeurt. Wij pakten ook wel eens pilletjes, zoals de studenten er nu pakken tijdens de examentijd. Vooral in Italië konden wij die kopen. Dat waren dezelfde dingen die de oorlogsvliegers gebruikten om lang te kunnen wakker blijven. Dat werd dan gepakt op enkele tientallen kilometers van den “arrivéé”. Wie het niet deed bleef aan de staart hangen want de anderen deden het ook. Zo gaat het steeds verder. De ene verplicht de andere om steeds maar meer te nemen. Toch waren die mid-deltjes in onze tijd eerder ongevaarlijk”.

De crack met een schare supporters in het café in de Bosstraat, Ede (ca. 1955)

zittend: 1-Anna De Schrijver (moeder M.M.), 2-Willy Schockaert, 3-Theofiel Roelandt, 4-Octaaf Scheerlinck ?,
5-M.Meuleman, 6-Nicole De Schrijver, 7-Omer De Zwaef
staande (1ste rij): 1-Alfons De Schrijver, 2- Jozef Van Impe, 3-Willy De Pelsemaeker, 4-Jan De Pelsemaeker,
5-Marcel..., 6-Jozef Baetens, 7-onb..., 8-Charles-Louis Van Impe
staande 2de rij: 1-onb..., 2-onb..., 3-..., 4-Victor Scheerlinck, 5-Marie Louise Baeyens (echtgenote M.M.),
6-Marc Mally, 7-Leon Van Impe, 8-...Scheerlinck en 9-Odile Van den Stockt (echtg.), 10-Madeleine van der Stam

*Marcel Baetens, gewezen inwoner van Kerksken en Haaltert,
eredirecteur Koninklijk Atheneum Geraardsbergen
en pedagogisch adviseur op rust.*

1-BAETENS M., 'Arm, maar proper', familiekronek en een sociale schets van een arbeiderswijk, Wichelen, 2005, uitgave in eigen beheer.

2- idem, 1911 – 2011 'De beknopte geschiedenis van K.S.C. Denderstreek', Wichelen, 2011, 208 pagina's, uitgave in eigen beheer.

3- Er waren in die periode in Haaltert ook Bertrand Van den Berghe (Poutj), Frans Van Impe en de gebroeders Van den Brempt die het als wielrenner geprobeerd hebben. Bertrand behaalde als nieuweling trouwens enkele mooie overwinningen.

4-Zo genoemd omdat de krant 'Les Sports' een jaarklassement organiseerde waarvan de leider een roze trui mocht dragen.

5-Maurice zou trouwens in totaal vier overwinningen behalen in Mere, in 1956, 1959, 1960 en 1961

6-De Gazet van Aalst d.d. 11 juni 1964

7-De Voorpost d.d. 22 februari 1974

Fotomateriaal: verzameling Marie-Jeanne Meuleman (archieven Het Volk, Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws, Le Soir, Wielerarchivaris René Kleyen, Foto's Van Maele-Roeselare en Persagentschap 'Rol' Gent.

Haaltert Gemeenteschool, Klas Julien Van Overwaelle ° 1936

De familie van wijlen Marcel de Neve bezorgde ons een mooie opname van onderwijzer Julien Van Overwaelle (actief van 1946 tot 1967) samen met het schoolhoofd Clément Boeykens (actief van 1942 tot 1972) met de leerlingen van het 4de leerjaar, schooljaar 1945-46. De rakkers van toen bereiken dit jaar de 80! Ingevoegd enkele 'anciens' die aanwezig waren op hun reunie op november l.l.

1ste rij (zittend): 1-Marcel Van der Hoeven, 2-Willy De Cooman, 3-Jozef Waegneer, 4-Frans Van der Stockt, 5-Julien Kiekens, 6-Robert Meert, 7- Albert De Rouck, 8- Roger De Pelsemaeker, 9-Willy De Cock.

2de rij: 1-Willy Van Nieuwenborgh, 2- Julien Schouppe, 3-José Scheerlinck, 4-Albert Provost, 5-Etienne Ringoot, 6-Willy De Cooman, 7-Albert Goeman, 8-Omer Noens, 9-Paul Rottiers, 10-Maurice Vonck, 11-Julien Van der Gucht

3de rij: 1-Albert Cosijns, 2-Etienne Van de Weghe, 3-Paul Cautaert, Clément Boeykens en Julien Van Overwaelle, 4-Raf Vanderburgh, 5-Fernand Van Boven, 6-Edgard De Meyer

4de rij: 1-Jan Wijnant, 2-Albert Kiekens, 3-Gaston De Jaegher, 4-Willy De Pril, 5-...De Moor, 6-Frans Provost, 7-Marcel Redant, 8-Karel De Leeuw, 9-Gustaaf Callebaut, 10-André Reynaert

SPIJSKAARTEN VAN VROEGER

(Menu: ontleend aan Frans: 'lijst van de gerechten waaruit een maaltijd bestaat')

Als tastbare herinnering aan bijzondere gebeurtenissen zijn in particuliere archieven veel menukaarten te vinden. Sommige zijn heel bescheiden qua vormgeving, andere zijn voorzien van bijzondere teksten en mooie versieringen. De meeste teksten zijn in het Nederlands, soms ook in het Frans, handgeschreven en getekend of gedrukt. Hiernaast een huwelijksmenu uit 1873 met het uiterlijk van porselein (lithografie): die na meer dan 150 jaar niets van haar glans en schoonheid heeft verloren. De techniek werd ingevoerd +/- 1825 en werd eind 19e eeuw afgevoerd wegens het bevatten van o.a. loodoxide.

Het bekijken van de spijskaarten van onze voor-, grootouders en ouders maakt duidelijk dat voedsel en drank bij feestgelegenheden een belangrijke factor waren. Zou er in dat opzicht iets veranderd zijn? Waren onze voorouders Bourgondiërs? Dat kunnen jullie zelf ontdekken bij het verorberen van de volgende bladzijden. Smakelijk!

Werd er in begin van de 20e eeuw tetjespap of oesjepot gegeten bij communie- en huwelijksfeesten? Gingen ze der'n kosj in lèggen of mosten z'op eir kinne kloppen, zwert van 'n onger? Of was 't eet'n tegen 'n onger da komt? De rubriek spijs en drank bij familiale & sociale aangelegenheden werd gebaseerd op...

- Eerste communie
- Plechtige communie en Vormsel
- Huwelijk
- Wat tijdens WO I...?

Een schep uit de favoriete gerechten van onze (voor) ouders...

...Bij de soepen scoorden oxtailsoep en asperge- en kervel- roomsoep het best. Toch hebben we tomatensoep met balletjes gespot! Als voorgerechten waren zwezeriken, garnalenkrab- en kreeftencocktail echte toppers. Tarbot, noordzeetongen, zalm en inderdaad kreeft (lobster/ homard) werden welig opgevoerd.

Gedurende het wildseizoen waren hazenrug en hazenpeper (gemarineerde hazenbouten) meest gegeerd, maar dan 'lopen' vooral de geneugten van het pluimvee, inclusief de duiven met de prijzen weg. Tong met Godardsaus (bruine saus met een blikje Habi, fijngesneden groenten, ui, champignons, spekjes en wijn) komt veelvuldig voor. De Groentenkrans is op meerdere menu's terug te vinden, maar de kampernoelen, sla, erwten en choux de Bruxelles prijken vaak op de spijskaarten.

Spijskaarten
Kijk eens hoe kunstig de 'vergeten' Vol-au-vent er werd tussen gemoffeld. 1908! Liefst tien gerechten.

Een menu uit 1944 n.a.v. een eerste en een plechtige communie van een jongen en een meisje uit een zelfde gezin. We tellen acht 'gangen'.

Kers op de taart, een eerste communie van een twaalfjarig jongetje in 1904. Bekijk aandachtig de lekkere spijzen die geserveerd werden.

De term 'Plechtige Communie' verwijst niet naar het sacrament van het vormsel, maar naar de eucharistie. Tot 1910 ontvingen de kinderen rond twaalf jaar hun vormsel en hun eerste heilige Communie. Van dan af mocht die eerste Communie van paus Pius X al op zeven jaar plaatsvinden. Zo ging men de 'Eerste Communie op zeven jaar onderscheiden van de 'Plechtige' Communie op twaalf jaar, bij gelegenheid van het vormsel.

Kokkes: *(laatste lettergreep uitgesproken als mes) Ieder dorp had zijn gerenomeerde kokkessen die aan huis kwamen koken voor een familie- of communiefeest. Soms waren er ook diensters bij. Bij het afruimen vonden zij een beloning onder het laatste dessertbord voor het lekkere eten. (foto diensters)*

Huwelijksmenu's

We maken abstractie van de spijskaarten tot na WO1.

Veelgebruikte termen van ingrediënten om de genodigden nieuwsgierig te maken en/ of om aan de praat te krijgen...

...morgenwekkers, graanpikkers, kraaiers, neerhofzwerfers, grootpratere waarmee gevogelte wordt bedoeld. Verder communicorfe en communieschuifje, huwelijksbootje... Gezelschapsschotel (vermoedelijk koude schotel?), Fortsoep (?), Dageraadsroom (verse melk of room in alle vroegte gemolken?), varkensharst (lendenstuk van het varken), ossenharst met groentenkrans en vaderlanders (vermoedelijk inheemse aardappelen). Kabouterparaplukens (champignons).

Tussen hemel en aarde', mottenverfrissing (?), Noordpoolverfrissing (roomijs) alsook 'mannenlust & vrouwenroost'. Prins van de oceaan...?

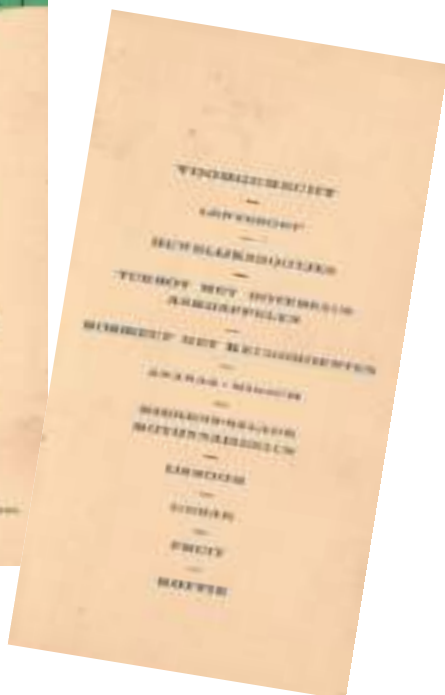
Plechtige communie en vormsel. Mooi handgeschreven menu uit 1936.

Menu uit Ellezelles van 1953. Let op de typische omschrijvingen van de gerechten:

Spreuken en heilzame gezegden op tal van spijskaarten die het eten beter zou doen smaken en als excuus dienden om complexloos aan te schuiven aan een rijk gevulde dis.

Een eerste waaier...

- Wie gasten krijgt bij 't eten, moet zich tijdig weten om te kleden
- Waar de gastvrouw mooi is, is de wijn goed
- Uw gasten zullen u met spijt verlaten, als u elk ogenblik hun wensen hebt geraden
- Goede kookkunst is als goede schilderkunst, ze kan genoten worden, maar niet uitgelegd
- Als de pot kookt, blijft de vriendschap warm
- Vis behoort driemaal te zwemmen: eerst in zee, dan in boter en tenslotte in wijn
- Die aan tafel zijn gezeten, hoeven zich niet te schamen om te eten
- De tafel maakt meer vrienden dan het hart

hadden. En soep, 40% van de bevolking was op soepbedeling aangewezen, soep met vooral veel water...

Toch lukt het sommigen een Eerste communiefeest te organiseren: uit 'Nieuwe meesters, magere tijden' van Diane De Keyser.

Feesten in oorlogstijd: WO I

Al snel kwam men na het uitbreken van WO I in hongersnood. Het voedsel was van een ondermaatse kwaliteit. Verbod op verkoop van alcohol, voedselrellen, calorieën tellen waren aan de orde. Kortom, een land op dieet. Wegens opeisen door de bezetter van runderen, varkens, schapen en pluimvee verminderde de natuurlijke bemesting. Mede door het beperken van invoer van meststoffen belandde men in een vicieuze cirkel. Vanaf 22 oktober 1916 werden rantsoeneringbonnen verspreid. De CRB (Commission for Relief in Belgium) was een Amerikaanse hulporganisatie die instond voor het verdelen van levensmiddelen. De Haaltertse familie de Sadeleer was hierin zeer verdienstelijk.

Mager en gezond...?

De voornaamste basisproducten waren aardappelen, rapen, raapkolen, wortelen en in mindere mate melk, tarwe en rogge. Smokkelen was welig aan de orde. Grote boeren hadden minder voedselproblemen. Soldaten kregen brood als belangrijkste voeding, omdat aardappelen te veel gewicht en volume

FEESTEN IN OORLOGSTIJD

In sommige families slaagt men er ondanks de magere tijden toch nog in om te feesten. Bij de familie De Preter in Bergerhout doet nichtje Simone op 14 mei 1916 haar plechtige communie. Over de feestmaaltijd bericht haar tante Flavie:

Dit kleine intieme feestje was ons allemaal heel aangenaam ... ondanks de tijden. Lieve schoonmama had een uitstekend klein diner samengesteld, waarvan ik hier het menu neerschrijf: Potage crème d'asperges, Asperges en branches, Filets de soles, sauce gruyère, Veau et jambon étouffés, Ris de veau, Faisans dorés, compote d'abricots, Pâtisserie: Bombe au chocolat, Fraises à la crème.

Bij dit een oude Bourgogne, champagne, en fijne moka. We woanden ons echt niet in oorlogstijd!

Na de oorlog, in 1920, was nog nauwelijks iets te merken van de schaarste. De structuur van het aanbod wijzigde door verhoogde import van vlees, vis, fruit en zuivel. Vervolgens verminderde invoer van granen met minder broodconsumptie als gevolg. Daardoor kende het eetpatroon grotere variëteiten.

Met regelmaat werden tussengerechten geserveerd, als rustpauze voor weer iets copieuzer.

Sorbet, ananas met kirschsaus, tropisch fruit met slagroom waren vaak aan de orde, maar eveneens asperges en vol-au-vent.

Nu werd de broeksriem gelost...

Een tweede of zelfs derde hoofdgerecht vormden geen uitzondering. Dat waren rosbief, kalfsgebraad, zeevis, gevogelte, etc...

Desserts allerhande; praalgebak, ijsroom, Pièce Montée, Ooft (boomvruchten, bron Wikipedia) of fruitcocktail. Op verschillende spijkskaarten vonden

we eerst ijstaart en pas dan praalgebak. Verder op de avond nog mokka met taart en dan een likeurtje (mannenlust & vrouwentroost).

We tellen liefst 12 verschillende gerechten, een juweeltje. Krijgt van ons de eerste prijs.

Alle gerechten vergezeld van aangepaste wijnen, van eenvoudige landwijnen tot Haut- Medoc via Sancerre tot een zoetfijne Sauternes.

Kunnen we besluiten dat onze voorouders zich vaak geld noch moeite getroostten om hun gasten te verwennen?

En... waren het Bourgondiërs? Nog iemand een uit-smijter? Nee dank u...

In het volgend nummer: huwelijk (vervolg na WO I), jubilea, huldigingen, priesterwijding & kloosterlingen, wat tijdens WO II?

Rik De Schepper

Met dank aan H. Boeykens, F. en L. Meert, P. Ghijssels, H. De Luyck, W. Vandekerckhove, Mini-Museum-Mussenzele en archief Heemkundige Kring.

Een schitterend menu uit 1933 ter gelegenheid van het huwelijk van Elza & Hilaire.

Verschijnt
in 2017

Kerksken

- Familie De Pauw-De Schrijver ca. 1927
- Aanstelling onderpastoor Van den Bossche, ca. 1935
- Pastoor Van Hoeynissen, oprichter kantschool

- De fanfare in de Watervoor
- De Hollestraat met H. Godelievekapel
- 1945, herinnering bezoek veldmaarschalk Montgomery
- Détail Ferrariskaart, 1770
- Vredestoet, 1945

- Verbouwing parochiekerk, 1892
- Kerksken, Godelievefontein
- Sint Martinuskerk, 16 eeuw
- 1990, instorting toren en gedeelte van het kerkship

HEEMKUNDIGE KRING

NUMMER 1 - 2018

HEEMKUNDIGE KRING

NUMMER 2 - 2018

HEEMKUNDIGE KRING

NUMMER 3 - 2018

